C/2025/3997

20.8.2025

DOPORUČENÍ RADY,

ze dne 8. července 2025,

k hospodářské a sociální politice, politice zaměstnanosti a strukturální a rozpočtové politice Rumunska

(C/2025/3997)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy ([2]), a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

Obecná východiska

(1) Nařízení (EU) 2024/1263, které vstoupilo v platnost dne 30. dubna 2024, stanoví cíle rámce správy ekonomických záležitostí, jehož účelem je podporovat zdravé a udržitelné veřejné finance, udržitelný a inkluzivní růst a odolnost prostřednictvím reforem a investic a předcházet nadměrným schodkům veřejných financí. Nařízení stanoví, že Rada a Komise vykonávají mnohostranný dohled v rámci evropského semestru v souladu s cíli a požadavky stanovenými v SFEU. Evropský semestr zahrnuje zejména definování doporučení pro jednotlivé země a dohled nad jejich prováděním. Nařízení rovněž podporuje odpovědnost členských států za fiskální politiku a klade důraz na její střednědobé zaměření v kombinaci s účinnějším a soudržnějším prosazováním. Každý členský stát musí Radě a Komisi předložit národní střednědobý fiskálně-strukturální plán obsahující jeho fiskální, reformní a investiční závazky, který v závislosti na délce volebního období v daném členském státě pokrývá období čtyř nebo pěti let. Dráha čistých výdajů ([3]) v těchto plánech musí být v souladu s požadavky uvedeného nařízení, včetně požadavku na to, aby byl veřejný dluh do konce období korekce uveden na věrohodně sestupnou dráhu nebo aby na této dráze setrval anebo aby zůstal na obezřetné úrovni pod hodnotou 60 % hrubého domácího produktu (HDP) a aby se schodek veřejných financí ve střednědobém horizontu snížil pod referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě nebo se pod ní udržel. Pokud se členský stát zaváže k příslušnému souboru reforem a investic v souladu s kritérii stanovenými v uvedeném nařízení, může být období korekce prodlouženo, a to nejvýše o tři roky.

([1]) Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Čisté výdaje ve smyslu čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263: „čistými výdaji“ se rozumí veřejné výdaje očištěné o i) úrokové výdaje; ii) diskreční opatření na straně příjmů; iii) výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie; iv) vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií; v) cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a vi) jednorázová a jiná dočasná opatření.

(2) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ([4]), kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost. Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. V souladu s prioritami evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik podporuje hospodářské a sociální oživení a stimuluje udržitelné reformy a investice, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Také pomáhá posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci Unie a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv.

(3) Nařízení Evropského parlamentu a Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ([5]) (dále jen „nařízení REPowerEU“) přijaté dne 27. února 2023 má za cíl ukončit závislost Unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. To pomůže dosáhnout energetické bezpečnosti a diverzifikovat dodávky energií v Unii a vede k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, ke zvýšení kapacity pro ukládání energie a ke zlepšení energetické účinnosti. Rumunsko doplnilo do svého národního plánu pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů plánu REPowerEU.

(4) Dne 31. května 2021 předložilo Rumunsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 uvedeného nařízení posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V. Dne 29. října 2021 přijala Rada prováděcí rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Rumunska ([6]), které bylo dne 8. prosince 2023 změněno podle čl. 18 odst. 2 za účelem aktualizace maximálního finančního příspěvku na nevratnou finanční podporu a za účelem začlenění kapitoly REPowerEU ([7]). Uvolnění splátek je podmíněno přijetím rozhodnutí Komise v souladu s čl. 24 odst. 5, v němž se stanoví, že Rumunsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Podmínkou uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů, pokud jde o tutéž reformu nebo investici.

(5) Dne 21. ledna 2025 přijala Rada na doporučení Komise doporučení, kterým schválila národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Rumunska ([8]). Plán byl předložen v souladu s článkem 11 a čl. 36 odst. 1 písm. a) nařízení (EU) 2024/1263, vztahuje se na období od roku 2025 do roku 2028 a zahrnuje fiskální korekci rozloženou do sedmi let.

(6) Dne 26. listopadu 2024 Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 přijala zprávu mechanismu varování 2025, v níž je Rumunsko uvedeno jako jeden z členských států, u nichž je třeba provést hloubkový přezkum. Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2025, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny ([9]) dne 13. května 2025 a společnou zprávu o zaměstnanosti dne 10. března 2025.

(7) Dne 29. ledna 2025 Komise zveřejnila Kompas konkurenceschopnosti, strategický rámec, jehož cílem je posílit globální konkurenceschopnost EU v příštích pěti letech. Stanoví tři transformační požadavky udržitelného hospodářského růstu: i) inovace; ii) dekarbonizace a konkurenceschopnost a iii) bezpečnost. Za účelem odstranění

([4]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 29. října 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Rumunska (ST 12319/21 + ADD1).

([7]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 8. prosince 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí ze dne 29. října 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Rumunska (ST 15833/23 + ADD1).

([8]) Doporučení Rady, ze dne 21. ledna 2025, kterým se schvaluje národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Rumunska (Úř. věst. C, C/2025/647, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/647/oj).

([9]) Doporučení Rady ze dne 13. května 2025, týkající se hospodářské politiky eurozóny (Úř. věst. C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

rozdílů v oblasti inovací si EU klade za cíl prosazovat průmyslové inovace, podporovat růst startupů prostřednictvím iniciativ, jako je Strategie EU pro startupy a scaleupy, a urychlit zavádění pokročilých technologií, jako je umělá inteligence a kvantová výpočetní technika. V zájmu dosažení zelenějšího hospodářství Komise předložila komplexní Akční plán pro cenově dostupnou energii a Dohodu o čistém průmyslu, které zajistí, aby přechod na čistou energii zůstal nákladově efektivní, zohledňoval konkurenceschopnost, zejména v energeticky náročných odvětvích, a byl hnací silou růstu. Pro snížení nadměrné závislosti a zvýšení bezpečnosti je Unie odhodlána posílit globální obchodní partnerství, diverzifikovat dodavatelské řetězce a zajistit přístup ke kritickým surovinám a čistým zdrojům energie. Tyto priority se opírají o horizontální faktory, jež zahrnují zjednodušení právních předpisů, prohloubení jednotného trhu, financování konkurenceschopnosti a unii úspor a investic, podporu dovedností a kvalitních pracovních míst a lepší koordinaci politik EU. Kompas konkurenceschopnosti je sladěn s evropským semestrem, čímž je zajištěno, aby hospodářské politiky členských států byly v souladu se strategickými cíli Komise a při správě ekonomických záležitostí byl uplatňován jednotný přístup, který podporuje udržitelný růst, inovace a odolnost v celé Unii.

(8) Evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik se v roce 2025 nadále vyvíjí souběžně s prováděním Nástroje pro oživení a odolnost. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány pomáhají účinně řešit všechny výzvy, které byly uvedeny v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v posledních letech, nebo významnou část těchto výzev. Tato doporučení pro jednotlivé země zůstávají relevantní i pro posuzování pozměněných plánů pro oživení a odolnost v souladu s článkem 21 nařízení (EU) 2021/241.

(9) Doporučení pro jednotlivé země 2025 by se měla vztahovat na všechny klíčové výzvy hospodářské politiky, jež nejsou dostatečně řešeny v rámci opatření obsažených v plánech pro oživení a odolnost, s přihlédnutím k příslušným výzvám identifikovaným v doporučeních pro jednotlivé země z období 2019–2024.

(10) Dne 4. června 2025 zveřejnila Komise zprávu o Rumunsku pro rok 2025. Posoudila pokrok, který Rumunsko učinilo při plnění příslušných doporučení, a zhodnotila, jak Rumunsko provádí plán pro oživení a odolnost. Na základě této analýzy identifikovala nejnaléhavější výzvy, kterým Rumunsko čelí. Posoudila rovněž pokrok Rumunska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby a sociálního vyloučení, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

(11) Komise v případě Rumunska provedla hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011. Hlavní zjištění, k nimž Komise při posuzování makroekonomické zranitelnosti Rumunska pro účely uvedeného nařízení dospěla, byla zveřejněna dne 13. května 2025 ([10]). Dne 4. června 2025 dospěla Komise k závěru, že se Rumunsko potýká s nadměrnými makroekonomickými nerovnováhami. Zejména přibývá zranitelných míst, neboť v roce 2024 se v Rumunsku zvýšil schodek fiskálního rozpočtu a běžného účtu a zhoršila se nákladová konkurenceschopnost. Vysoký schodek veřejných financí se v roce 2024 zvýšil. Pokračující růst schodku veřejných financí, zejména zvýšení mezd a důchodů ve veřejném sektoru, zvýšil soukromou spotřebu a již tak vysoký schodek běžného účtu. Jednotkové náklady práce po již velmi vysokém tempu růstu v předchozích letech v roce 2024 dále zrychlily, což narušilo nákladovou konkurenceschopnost. Rovnováha vnějšího financování, založená na značných čistých přímých zahraničních investicích a fondech EU, které omezovaly růst vnějšího dluhu, v roce 2024 oslabila. V letech 2025 a 2026 se očekává pouze okrajové snížení schodku veřejných financí a schodku běžného účtu. Růst jednotkových nákladů práce a inflace by se měly zpomalit, ale zůstat vysoké. Politický pokrok byl v roce 2024 minimální a rizika ohrožující makroekonomickou stabilitu se prohloubila. Ke konci loňského roku se zvýšila politická nejistota, takže země je zranitelná vůči změnám nálad investorů a vyšším výpůjčním nákladům. Propojení mezi bankami a státem je největší v EU a v roce 2024 se dále zvýšilo. Významný balíček pro fiskální konsolidaci přijatý na konci roku 2024, včetně zmrazení důchodů a mezd ve státní správě, musí být ještě doplněn dalšími opatřeními, aby se zajistilo úplné splnění cílů střednědobého fiskálně-strukturálního plánu. Na začátku roku 2025 byla přijata reforma stanovování minimální mzdy. Provádění střednědobého fiskálně-strukturálního plánu a daňové reformy v roce 2025 by mohlo výrazně omezit fiskální zranitelná místa. Kromě toho jsou strukturální reformy, a zejména reformy zakotvené v plánu pro oživení a odolnost, potřebné k posílení konkurenceschopnosti, exportní výkonnosti a získání dalších finančních prostředků EU. Pravděpodobně však budou zapotřebí další opatření. Celkově lze říci, že bez rozhodných opatření v oblasti fiskálních i strukturálních reforem zůstanou fiskální a vnější schodky pravděpodobně příliš vysoké, což Rumunsko značně vystaví změnám nálady investorů a vnějším otřesům.

([10]) SWD(2025) 126 final.

Posouzení roční zprávy o pokroku

(12) Rada dne 21. ledna 2025 doporučila pro Rumunsko následující maximální tempo růstu čistých výdajů: 5,1 % v roce 2025, 4,9 % v roce 2026, 4,7 % v roce 2027 a 4,3 % v roce 2028, což odpovídá maximálnímu kumulativnímu tempu růstu počítanému vzhledem k roku 2023 ve výši 20,2 % v roce 2025, 26,0 % v roce 2026, 31,9 % v roce 2027 a 37,6 % v roce 2028. V letech 2025–2030 se tyto maximální míry růstu čistých výdajů shodují s nápravnou dráhou v souladu s čl. 3 odst. 4 nařízení (ES) č. 1467/97, jak doporučila Rada dne 21. ledna 2025 s cílem odstranit nadměrný schodek ([11]). Rumunsko dosud nepředložilo roční zprávu o pokroku týkající se opatření přijatých v reakci na doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025 s cílem odstranit nadměrný schodek veřejných financí, provedení souboru reforem a investic na podporu prodloužení období fiskální korekce a provedení reforem a investic, které mají reagovat na hlavní výzvy vymezené v jemu určených doporučeních v rámci evropského semestru.

(13) Útočná válka Ruska proti Ukrajině a její důsledky představují pro Evropskou unii existenční výzvu. Komise doporučila aktivaci národní únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu koordinovaným způsobem s cílem podpořit úsilí EU o rychlé a významné navýšení výdajů na obranu; tento návrh uvítala Evropská rada dne 6. března 2025.

(14) Na základě údajů potvrzených Eurostatem ([12]) se schodek veřejných financí Rumunska zvýšil z 6,6 % HDP v roce 2023 na 9,3 % v roce 2024, zatímco veřejný dluh vzrostl ze 48,9 % HDP na konci roku 2023 na 54,8 % na konci roku 2024. Podle výpočtů Komise odpovídá tento vývoj tempu růstu čistých výdajů ve výši 19,9 % v roce 2024. Na základě odhadů Komise bylo nastavení fiskální politiky ([13]), které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, v roce 2024 expanzivní, a to ve výši 0,8 % HDP.

(15) Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá růst reálného HDP v roce 2025 o 1,4 % a v roce 2026 o 2,2 % a inflaci měřenou HISC v roce 2025 na úrovni 5,1 % a v roce 2026 na úrovni 3,9 %.

(16) Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá v roce 2025 schodek veřejných financí ve výši 8,6 % HDP. Předpokládaný pokles schodku v roce 2025 odráží především provedení balíčku fiskální konsolidace na konci roku 2024. Tento balíček zahrnoval nominální zmrazení platů a důchodů a některá další opatření na posílení příjmů. Podle výpočtů Komise tento vývoj odpovídá růstu čistých výdajů ve výši 5,4 % v roce 2025. Na základě prognózy Komise se předpokládá, že nastavení fiskální politiky, které zahrnuje vnitrostátní výdaje i výdaje financované z fondů EU, bude v roce 2025 restriktivní v rozsahu 1,4 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2025 zvýšit na 59,4 % HDP. Zvýšení poměru dluhu k HDP v roce 2025 odráží především velmi vysoký primární schodek a v menší míře zvýšení plateb úroků.

(17) Podle prognózy Komise z jara 2025 se očekává, že v roce 2025 budou z nevratné podpory („grantů“) z Nástroje pro oživení a odolnost financovány výdaje vládních institucí ve výši 0,9 % HDP, přičemž v roce 2024 to bylo 0,6 % HDP. Výdaje financované z grantů v rámci Nástroje pro oživení a odolnost umožní vysoce kvalitní investice a reformy zaměřené na zvýšení produktivity bez přímého dopadu na saldo veřejných financí a veřejný dluh Rumunska.

(18) Výdaje vládních institucí na obranu činily 1,9 % HDP v roce 2021, 1,8 % HDP v roce 2022 a 1,7 % HDP v roce 2023 ([14]). Podle prognózy Komise z jara 2025 se předpokládá, že výdaje na obranu budou v roce 2024 i v roce 2025 činit 1,7 % HDP. To odpovídá poklesu o 0,2 procentního bodu HDP ve srovnání s rokem 2021

([11]) Doporučení Rady s cílem odstranit nadměrný schodek v Rumunsku, ST 5038/25.
([12]) Eurostat – Euro Indicators, 22. dubna 2025.
([13]) Nastavení fiskální politiky je definováno jako měřítko roční změny základního stavu veřejných rozpočtů. Jeho cílem je posoudit ekonomický impuls plynoucí z fiskálních politik, a to jak z těch, které jsou financovány z vnitrostátních zdrojů, tak z těch, které jsou financovány z rozpočtu EU. Nastavení fiskální politiky se měří jako rozdíl mezi i) střednědobým potenciálním růstem a ii) změnou primárních výdajů očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů Unie.
([14]) Zdroj: Eurostat, vládní výdaje podle klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG). Vzhledem k metodickým rozdílům mezi definicemi podle COFOG a NATO se výdaje založené na definici dle COFOG mohou lišit od výdajů založených na definici dle NATO.

(19) Dne 21. října 2024 Rada doporučila ([15]), aby Rumunsko zpřísnilo fiskální politiku, aby se dosáhlo fiskální korekce pro rok 2024 jako celek. V roce 2024 se strukturální schodek Rumunska zvýšil o 2,4 procentního bodu HDP na 8,8 % HDP. Podle prognózy Komise z jara 2025 se očekává, že tempo růstu čistých výdajů v Rumunsku dosáhne 5,4 % v roce 2025 a 26,4 % kumulativně za roky 2024 a 2025. Na základě prognózy Komise z jara 2025 se růst čistých výdajů v Rumunsku předpokládá v roce 2025 nad doporučeným nejvyšším tempem růstu stanoveným nápravnou dráhou, v ročním vyjádření i kumulativně, odpovídající odchylce ([16]) ve výši 0,1 % HDP oproti nejvyššímu doporučenému ročnímu růstu čistých výdajů v roce 2025, a odchylce ve výši 1,7 % HDP oproti nejvyššímu doporučenému kumulativnímu růstu čistých výdajů za roky 2024 a 2025. Tento vysoký růst čistých výdajů je způsoben vysokým růstem běžných výdajů v roce 2024 (+ 18,7 % v porovnání s rokem 2023), zejména na účtu mzdových nákladů ve veřejném sektoru (+ 21,5 % v porovnání s rokem 2023) a sociálními transfery včetně důchodů (+ 19,5 % v porovnání s rokem 2023). Předpokládané odchylky nepřesahují prahovou hodnotu 0,3 % HDP pro roční odchylky, ale jsou výrazně vyšší než prahová hodnota 0,6 % HDP pro odchylky kumulativně. To znamená, že existuje vysoké riziko značné odchylky od doporučeného nejvyššího růstu čistých výdajů a silného předpokladu, že stát nepřijal efektivní opatření.

(20) Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky, že v roce 2026 bude schodek veřejných financí činit 8,4 % HDP. Tento vývoj odpovídá v roce 2026 tempu růstu čistých výdajů ve výši 8,1 %. Pokles schodku v roce 2026 odráží především zlepšení růstu státních příjmů, založené na předpokládaném oživení hospodářské činnosti. Na základě odhadů Komise se očekává, že nastavení fiskální politiky, které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, bude v roce 2026 převážně neutrální. Ke zlepšení vnější pozice by mohla přispět i fiskální konsolidace. Podle odhadu Komise se očekává, že poměr veřejného dluhu k HDP vzroste do konce roku 2026 na 63,3 %. Zvýšení poměru dluhu k HDP v roce 2026 odráží především přetrvávání velmi vysokého primárního schodku.

(21) Doporučení, kterým se schvaluje střednědobý plán Rumunska, uvádí soubor reforem a investic na podporu prodloužení období fiskální korekce, spolu s harmonogramem pro jejich provedení. Zahrnují stávající i zintenzivněná opatření z plánu pro oživení a odolnost, jako je důkladný přezkum daňového rámce pokrývající všechny oblasti zdanění, modernizace systému daňové správy, roční přezkumy výdajů, reforma obecných i zvláštních důchodů a nové mechanismy stanovení minimální mzdy, jakož i další reformy a investice, jako například opatření ke zlepšení financování podniků a reformy výdajového systému státem vlastněných podniků. Z reforem a investic na podporu prodloužení období korekce, které měly termín do 30. dubna 2025, některé nebyly provedeny, jako například klíčová reforma přezkoumání daňové soustavy.

Klíčové politické výzvy

(22) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) nařízení (EU) 2021/241 a s přílohou V kritériem 2.2 uvedeného nařízení zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Očekává se, že tyto reformy a investice pomohou účinně řešit všechny výzvy identifikované v příslušných doporučeních pro tuto zemi nebo jejich významnou část. V tomto napjatém časovém rámci má dokončení účinného provádění plánu pro oživení a odolnost včetně kapitoly REPowerEU zásadní význam pro posílení dlouhodobé konkurenceschopnosti Rumunska prostřednictvím zelené a digitální transformace a pro zajištění sociální spravedlnosti. Sdělení Komise NextGenerationEU – Cesta do roku 2026, které bylo přijato dne 4. června 2025, vyjasňuje příslušný harmonogram ukončení nástroje a poskytuje členským státům pokyny pro maximalizaci provádění do 31. srpna 2026, včetně toho, jak dále zefektivnit plány pro oživení a odolnost, uvádí nejdůležitější možnosti, které je třeba zvážit při jejich revizi, a zdůrazňuje význam pečlivého společného plánování před předložením posledních žádostí o platbu v roce 2026. Pro splnění závazků plánu pro oživení a odolnost do srpna 2026 je nezbytné, aby Rumunsko bezodkladně urychlilo provádění reforem a investic řešením prodlev při zadávání veřejných zakázek, zajištěním účinné správy a řízení a posílením správní kapacity. Pro usnadnění tohoto procesu musí Rumunsko změnit plán a odstranit investice, které již nejsou vzhledem k objektivním okolnostem dosažitelné, a zároveň zachovat grantovou složku. Aby byla zajištěna široká podpora pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost, je i nadále nezbytné do procesu systematicky zapojovat místní a regionální orgány, sociální partnery, občanskou společnost a další příslušné zúčastněné strany.

([15]) Doporučení Rady ze dne 21. října 2024 k hospodářské a rozpočtové politice, politice zaměstnanosti a strukturální politice Rumunska (Úř. věst. C, C/2024/6830, 21.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6830/oj).

([16]) Od roku 2026 se tyto údaje objeví na kontrolním účtu, který je stanoven v článku 22 nařízení (EU) 2024/1263.

(23) V Rumunsku došlo k urychlení provádění programů politiky soudržnosti, které zahrnují podporu z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Fondu pro spravedlivou transformaci (FST), Evropského sociálního fondu plus (ESF+) a Fondu soudržnosti (FS). Je důležité pokračovat v úsilí o zajištění rychlého provádění těchto programů a zároveň maximalizovat jejich reálný dopad. Rumunsko již na základě svých programů v rámci politiky soudržnosti přijímá opatření na podporu konkurenceschopnosti a růstu a současně na posílení sociální soudržnosti. Rumunsko nadále čelí výzvám, včetně těch, které se týkají vzdělávání, zaměstnanosti a sociálního začleňování, jakož i posílení regionální konkurenceschopnosti prostřednictvím výzkumu a inovací, včetně vývoje nebo výroby kritických technologií, zvýšení vodohospodářské odolnosti, zejména na východě a jihu země, a dostupnosti bydlení. V rámci přezkumu fondů politiky soudržnosti v polovině období musí Rumunsko v souladu s článkem 18 nařízení (EU) 2021/1060 přezkoumat všechny programy, mimo jiné s přihlédnutím k výzvám uvedeným v doporučení pro jednotlivé země na rok 2024. Návrhy Komise přijaté dne 1. dubna 2025 ([17]) prodlužují lhůtu k předložení posouzení – v případě každého programu – výsledku přezkumu v polovině období stanovenou na 31. března 2025. Poskytují také flexibilitu, která pomáhá urychlit provádění programů, a pobídky pro členské státy, aby přidělovaly zdroje politiky soudržnosti do pěti strategických prioritních oblastí Unie, konkrétně do konkurenceschopnosti v oblasti strategických technologií, obrany, bydlení, vodohospodářské odolnosti a přechodu na jiné zdroje energie, a do investic do dovedností v prioritních odvětvích při současném zachování důrazu na osoby v nejzranitelnějších situacích v programech ESF+.

(24) Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) poskytuje příležitost investovat do klíčové strategické priority EU tím, že posílí konkurenceschopnost EU. Platforma STEP je financována z jedenácti stávajících fondů EU. Členské státy mohou rovněž přispívat do programu InvestEU na podporu investic v prioritních oblastech. Rumunsko by mohlo tyto iniciativy optimálně využívat k podpoře vývoje nebo výroby kritických technologií, včetně čistých technologií a technologií účinně využívajících zdroje.

(25) Kromě hospodářských a sociálních výzev, které jsou řešeny prostřednictvím plánu pro oživení a odolnost a jiných fondů EU, by Rumunsko mělo účinně řešit zbývající výzvy, jež souvisejí s dekarbonizací hospodářství a výrobou energie, přípravou a stanovením priorit velkých projektů, kvalitou a efektivností veřejné správy, sociální ochranou a přístupem k základním službám, účastí na trhu práce a nedostatkem kvalifikovaných pracovníků, chudobou a sociálním vyloučením.

(26) Jak je uvedeno v Kompasu konkurenceschopnosti, všechny orgány EU, vnitrostátní a místní orgány musí vyvinout velké úsilí k vytvoření jednodušších pravidel a ke zrychlení správních postupů. Komise si v oblasti snižování administrativní zátěže stanovila ambiciózní cíle: nejméně o 25 % a u malých a středních podniků nejméně o 35 % a vytvořila nové nástroje k dosažení těchto cílů, včetně systematického zátěžového testu stavu právních předpisů EU a posíleného dialogu se zúčastněnými stranami. Aby Rumunsko dostálo těmto ambicím, musí také jednat. Při podnikání v Rumunsku považuje 82 % podniků za problém pro svou společnost složitost správních postupů ([18]). Problémem zůstává předvídatelnost rozhodování, jelikož negativně ovlivňuje podnikatelské prostředí. Počet vydaných mimořádných nařízení ([19]) je i nadále vysoký, což vyvolává nejistotu a pravděpodobně brání investicím. Navzdory zavedenému institucionálnímu rámci pro konzultace je zapojení příslušných zúčastněných stran do navrhování a provádění reforem nedostatečné a ke skutečnému dialogu dochází jen zřídka, ačkoli byly nedávno přijaty některé kroky ke zlepšení účinnosti konzultací. Posouzení dopadů regulace je stále formalitou, přičemž jeho kvalita je sporná a skutečné využití nejisté. Rychlé provedení reforem obsažených v plánu pro oživení a odolnost, jejichž cílem je posílit kapacitu pro koordinaci politik a analýzu dopadů na všech úrovních veřejné správy a zvýšit kvalitu veřejných konzultací, by pomohlo zlepšit hospodářské a sociální výsledky.

([17]) Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se mění nařízení (EU) 2021/1058 a (EU) 2021/1056, pokud jde o zvláštní opatření k řešení strategických výzev v souvislosti s přezkumem v polovině období – COM(2025) 123 final.

([18]) „Postoje podniků ke korupci v EU“, zpráva z bleskového průzkumu Eurobarometru (duben 2024).

([19]) Mimořádná nařízení vlády jsou legislativní akty s právní silou zákona. Podle článku 115 rumunské ústavy může vláda přijímat mimořádná nařízení pouze ve výjimečných situacích, které vyžadují jejich neprodlené přijetí, přičemž je povinna tuto naléhavost odůvodnit. Mimořádná nařízení vstupují v platnost po jejich předložení k projednání příslušné komoře parlamentu a po jejich zveřejnění v Úředním věstníku. Následně musí být v parlamentu schválena zákonem, právní účinky však začínají mít dnem vstupu v platnost.

(27) Přestože Rumunsko dosáhlo s podporou Nástroje pro oživení a odolnost určitého pokroku při zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie v energetickém mixu, jeho energetický systém je stále do značné míry závislý na fosilních palivech, která tvoří přibližně 70 % jeho energetického mixu. Postupné vyřazení uhlí a omezení využívání zemního plynu a jejich nahrazení čistšími alternativami, zejména obnovitelnými zdroji energie, by zlepšilo kvalitu ovzduší v Rumunsku, snížilo emise CO_2 a ochránilo jeho ekonomiku před cenovými šoky v oblasti fosilních paliv, jakož i snížilo jeho závislost a zvýšilo energetickou bezpečnost. Vzhledem k tomu, že Rumunsko disponuje značným, avšak nedostatečně využitým potenciálem obnovitelné energie (větrné a solární), mohlo by urychlení jejího zavádění podpořit závazek země zvýšit do roku 2030 podíl obnovitelné energie na celkové spotřebě energie na 38 %, což je při současné politice nedosažitelné. Rumunsko se stále potýká s řadou překážek, které brání zavádění obnovitelných zdrojů energie – od nejistoty ohledně cen až po těžkopádné povolování a nejasná pravidla pro využívání půdy. Konkrétně, provádění zákona o větrné energii na moři z roku 2024 by mohlo do roku 2030 přidat 3–7 gigawattů elektřiny, zatímco další regulační reformy, rovněž obsažené v plánu pro oživení a odolnost, které by zjednodušily a urychlily povolovací řízení, by mohly odstranit překážky bránící zavádění obnovitelných zdrojů. Toto úsilí by Rumunsku umožnilo splnit závazky v oblasti klimatu do roku 2030, vytvořit pracovní místa a poskytnout domácnostem a průmyslu cenově dostupnější energii.

(28) Zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie vyžaduje výrazné zlepšení rumunských energetických sítí, které v současné době nemohou pojmout velké rozšíření výroby elektřiny z větrné a solární energie ([20]). Nedostatečná přenosová kapacita a zastaralá infrastruktura vedou k přetížení, omezování výroby z obnovitelných zdrojů během výrobních špiček a obtížím při připojování nových projektů. Rumunská energetická strategie chce tyto problémy řešit a požaduje modernizaci a digitalizaci elektrické sítě (přenosové i distribuční) s využitím inteligentních technologií a ukládání energie. Tím by se také zlepšila energetická bezpečnost, jelikož odolná síť by lépe zvládala výkyvy poptávky nebo otřesy v oblasti dodávek. Silnější vnitrostátní síť by mohla být doplněna silnějším propojením se sousedními zeměmi (např. s Maďarskem, Bulharskem, Moldavskem a Ukrajinou). Projekty, jako je nové černomořské vysokonapěťové stejnosměrné propojovací vedení (spojující rumunské pobřeží Černého moře se střední Evropou), by mohly zvýšit přeshraniční tok a umožnit budoucí vývoz větrné energie na moři. Zlepšení přeshraničního propojení elektrických sítí by mohlo lépe začlenit Rumunsko do evropského trhu s energií, zvýšit stabilitu jeho energetické soustavy a zároveň posílit energetickou bezpečnost.

(29) Během nedávné energetické krize Rumunsko zavedlo mimořádná opatření, jako jsou cenové stropy a rozsáhlé dotace na elektřinu a plyn, aby ochránilo domácnosti a podniky před prudkým nárůstem cen energií. Tyto zásahy sice přinesly krátkodobou úlevu a ochránily zranitelné spotřebitele, byly však spojeny s vysokými fiskálními náklady a způsobily narušení trhu. Plošné cenové stropy vysílají na trh špatné signály a odrazují od úspor energie a investic do účinnosti nebo nových kapacit. Jelikož se ceny energií stabilizovaly, je nezbytné tyto režimy mimořádné podpory postupně ukončit. Rumunsko poskytuje značné dotace na fosilní paliva bez plánovaného ukončení před rokem 2030. Za prioritu při postupném ukončování by mohly být považovány zejména dotace na fosilní paliva, které cíleně neřeší energetickou chudobu, ani skutečné obavy o energetickou bezpečnost, brání elektrifikaci a nemají zásadní význam pro konkurenceschopnost průmyslu. V Rumunsku jsou dotace na fosilní paliva, jako je podpora vytápění domácností a krytí ztrát společností působících v oblasti fosilních paliv, ekonomicky neefektivní a prodlužují závislost na fosilních palivech. Rumunsko by naopak mělo prospěch z toho, že by úspory použilo na řešení neudržitelně vysokého schodku veřejných financí. Obnovení nezkreslených cen energie by mohlo podpořit investice do obnovitelných zdrojů energie a účinnosti a urychlit přechod Rumunska na čistou energii.

(30) K opatřením doplňujícím rumunské reformy na straně nabídky patří investice do energetické účinnosti (renovace budov za účelem lepší izolace a modernizace topných systémů), environmentální infrastruktury (modernizace sítí dálkového vytápění, zlepšení odpadních a vodovodních systémů a sanace průmyslových oblastí postižených znečištěním) a technologií pro nulové čisté emise (rozvoj nových průmyslových odvětví, jako je výroba komponentů pro solární panely, montáž baterií nebo dokonce vodíkové projekty). Jejich cílem je zajistit, aby byla transformace energetiky nákladově efektivní a inkluzivní ve všech regionech, zejména v regionech závislých na uhlí, a byl tak umožněn spravedlivý přechod.

(31) Rumunská infrastruktura, zejména infrastruktura související s udržitelnou dopravou, čistou energií a environmentálními a digitálními službami, stále vyžaduje značné investice, a to i přes značnou podporu poskytovanou z politiky soudržnosti, Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů EU. V mnoha případech dochází ke zpoždění i u vyspělých projektů a velkým projektům se ne vždy dostává potřebné priority, aby mohly postupovat podle harmonogramu. Odstranění těchto nedostatků by posílilo bezpečnost plánování a umožnilo včasnou realizaci

([20]) Viz například Hospodářské průzkumy OECD: Rumunsko 2024.

projektů, které často pomáhají umožnit doplňkové soukromé investice. Je třeba dále zlepšovat kvalitu a efektivitu veřejné správy. Uplatňování a případné další zlepšování rámce pro strategické a rozpočtové plánování, který byl zaveden s plánem pro oživení a odolnost, by podpořilo dlouhodobý rozvoj země, jakož i stanovení priorit opatření a koordinaci politik na ústřední a místní úrovni. Zejména se zdá, že odvětvový strategický rámec je stále roztříštěný, v jednotlivých odvětvích se překrývá a nejsou jednoznačně stanoveny priority.

(32) Účast žen na rumunském trhu práce zůstává pod průměrem EU (60,3 % oproti 70,8 % v EU). Mladí lidé se navíc potýkají s vysokou mírou nezaměstnanosti, neboť Rumunsko má třetí nejvyšší míru nezaměstnanosti mladých lidí v EU (23,9 % oproti 14,9 % v EU) a nejvyšší počet mladých lidí, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, v EU (19,4 % oproti 11 % v EU). Zlepšení jejich postavení a zvýšení jejich účasti na trhu práce by mohlo částečně vyrovnat nepříznivý demografický vývoj a poskytnout ženám a mladým lidem další příležitosti. V tomto ohledu by bylo důležité řešit problémy spojené s aktivačními opatřeními a přístupem k předškolnímu vzdělávání a péči, zejména ve venkovských oblastech. V roce 2024 bylo do formální péče o děti zapsáno pouze 11,4 % dětí ve věku 0–3 roky, což je výrazně pod průměrem EU, který činí 39,2 %, a pouze 75,7 % (EU: 94,6 %) dětí ve věku od 3 let do zahájení povinné základní školní docházky se v roce 2022 účastnilo předškolního vzdělávání a péče, ačkoli nové jesle a doplňkové služby, jejichž zřízení se předpokládá, by do budoucna mohly zlepšit dostupnost služeb péče o děti. Rumunsko by mohlo zvážit lepší zacílení aktivačních opatření na trhu práce a přesměrování podpory z méně účinných dotací na zaměstnanost na odbornou přípravu a osvětu.

(33) Ačkoli míra volných pracovních míst zůstává nízká, Rumunsko patří mezi členské státy s nejvyšším počtem povolání s nedostatkem pracovníků. Zaměstnavatelé označují nedostatek vhodných dovedností pracovní síly za jedno z hlavních omezení svého podnikání. Míra dosaženého terciárního vzdělání a podíl dospělé populace s alespoň základními digitálními dovednostmi setrvávají na nízkých úrovních, což oslabuje konkurenceschopnost. Vzhledem k předpokládanému poklesu počtu obyvatel Rumunska v produktivním věku se nedostatek kvalifikovaných pracovníků může ještě zhoršit, pokud se nezlepší politika týkající se pomoci lidem při hledání zaměstnání, prohlubování dovedností a udržení talentů. Účinnosti prohlubování dovedností a změny kvalifikace brání nedostatek základních dovedností, což se odráží ve špatných výsledcích Programu pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA) v roce 2022. Rumunsko má jeden z nejvyšších podílů patnáctiletých žáků v EU, kteří nemají základní úroveň znalostí matematiky (48,6 % oproti EU: 29,5 %), čtení (41,7 % oproti EU: 26,2 %) a přírodních věd (44 % oproti EU: 24,2 %). Rumunsko modernizuje systém odborného vzdělávání a přípravy, aby odpovídal potřebám trhu práce, mimo jiné zavedením duálního systému odborného vzdělávání ve vysokoškolském vzdělávání a posílením partnerství se zaměstnavateli. Jen menšina žáků však má z učení se prací prospěch a zaměstnanost nedávných absolventů je nízká. Aby vzdělávání, odborná příprava a celoživotní učení více odpovídaly trhu práce, je důležité lépe zapojit místní podniky do poskytování odborné přípravy a lépe promítnout poznatky o dovednostech do tvorby politik založených na důkazech a do přizpůsobených učebních plánů a nabídky odborné přípravy.

(34) Navzdory nedávnému pokroku má Rumunsko stále jednu z nejvyšších měr ohrožení dospělých a dětí chudobou nebo sociálním vyloučením v EU (27,9 % oproti průměru EU ve výši 21,0 %) a systém sociální ochrany s nízkou úrovní přiměřenosti a pokrytí. Rumunsko potřebuje soustředěné úsilí, aby do roku 2030 dosáhlo pokroku při snižování počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením. Toho lze dosáhnout zvýšením účinnosti systému sociální ochrany, zajištěním stabilního financování, účinného monitorování a hodnocení dopadů a lepšího přístupu k základním a podpůrným službám, mimo jiné i pro romské komunity. Problémem je i nadále zajištění lepšího přístupu ke kvalitní zdravotní péči, zejména ve venkovských oblastech a pro zranitelné skupiny. Nedostatek kvalifikovaného personálu omezuje dostupnost zdravotnických služeb a služeb dlouhodobé péče. Programy financované z EU poskytují významnou podporu, mimo jiné prostřednictvím 2 000 integrovaných komunitních služeb, které budou zřízeny ve venkovských oblastech, a posílením sociálních, zdravotnických a vzdělávacích služeb a služeb zaměstnanosti. Řešení těchto problémů by rovněž přispělo k podpoře vzestupné sociální konvergence v souladu s druhou fází analýzy zemí provedenou útvary Komise na základě Rámce sociální konvergence ([21]).

(35) S ohledem na hloubkový přezkum Komise a její závěry o existenci nadměrné nerovnováhy jsou do doporučení č. 1 a 2 promítnuta doporučení podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011. Politiky uvedené v doporučení č. 1 a 2 pomáhají řešit zranitelnost související s velkými vnějšími a fiskálními schodky,

([21]) SWD(2025)95 – Druhá fáze analýzy sociální konvergence zemí na základě Rámce sociální konvergence (SCF), 2025.

DOPORUČUJE Rumunsku v letech 2025 a 2026:

1. Posílit celkové výdaje na obranu a bezpečnost a připravenost při současném zajištění udržitelnosti dluhu v souladu se závěry Evropské rady ze dne 6. března 2025. Výrazně zpřísnit fiskální politiku s cílem zajistit, aby čisté výdaje setrvaly na nápravné dráze v rámci postupu při nadměrném schodku a posílit vnější postavení. Provést soubor reforem a investic na podporu prodloužení období fiskální korekce podle doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025.

2. S ohledem na příslušné lhůty pro včasné dokončení reforem a investic podle nařízení (EU) 2021/241 naléhavě urychlit provádění plánu pro oživení a odolnost, včetně kapitoly REPowerEU. Urychlit provádění programů politiky soudržnosti (EFRR, FST, ESF+, FS) a v příslušných případech využít možností, které nabízí přezkum v polovině období. Optimálně využívat nástroje EU, včetně příležitostí, které poskytuje Program InvestEU a Platforma strategických technologií pro Evropu, ke zvýšení konkurenceschopnosti.

3. Zlepšit kvalitu a efektivitu veřejné správy a předvídatelnost rozhodování a zároveň zajistit, aby legislativní iniciativy nenarušovaly právní jistotu, a to prostřednictvím vhodných konzultací se zúčastněnými stranami, účinného posuzování dopadů a zefektivnění správních postupů. Lépe připravovat a upřednostňovat velké projekty infrastruktury a urychlit jejich realizaci, zajistit včasnou realizaci vyspělých veřejných investičních projektů a podporovat soukromé investice na podporu udržitelného hospodářského rozvoje.

4. Snížit závislost na fosilních palivech, zejména urychleným zaváděním obnovitelných zdrojů energie, zlepšením kapacity sítě, posílením přeshraničního připojení k elektrické síti, prosazováním regulačních reforem, které snižují riziko projektů čisté energie, a zvýšením transparentnosti a efektivnosti povolovacího řízení.Rovněž postupně zrušit dotace na fosilní paliva v odvětví vytápění a investovat do energetické účinnosti, environmentální infrastruktury a inovací s přihlédnutím k regionálním rozdílům, jako je dopad na uhelné regiony. Ukončit platná mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky a využít související úspory ke snížení schodku veřejných financí.

5. Posílit účast žen a mladých lidí na trhu práce prostřednictvím vyšší účinnosti aktivních politik na trhu práce a účasti na předškolním vzdělávání a péči. Řešit nedostatek kvalifikovaných pracovníků posílením základních dovedností a dovedností pracovní síly relevantních pro trh práce, jakož i lepším zapojením zúčastněných stran a co nejlepším využitím poznatků o dovednostech v politikách v oblasti vzdělávání a dovedností.

6. Snížit rizika chudoby a sociálního vyloučení rozšířením sociální ochrany a zlepšením její účinnosti, mimo jiné prostřednictvím lepšího přístupu ke kvalitním základním a podpůrným službám se zaměřením na integrované sociální, vzdělávací a zdravotnické služby a služby zaměstnanosti, zejména pro Romy a jiné znevýhodněné skupiny, při současném zachování fiskální udržitelnosti.

V Bruselu dne 8. července 2025.

Za Radu

předsedkyně

S. LOSE